

COMUNU DE UDA

STATUDU COMUNALI

In su setori de is printzìpius generalis donaus de sa lei, su Statudu stabiliscit is normas fundamentalis po s'organizazioni de su Comunu e massimamenti:

- *Detèrminat is atributzionis de is òrganus;*
- *S'ordinamentu de is ufitzius e de is servìtzius pùbbricus;*
- *Is formas de garantzia e de partecipazioni de is minorias;*
- *Is formas de collaborazioni intra Comunu e Provìntzia;*
- *Sa forma de partecipazioni popolari, de su sturrumentu e de intrada de is tzitadinus a is informatzionis e a is protzedimentus amministrativus;*

Su Statudu est deliberau de su Consillu Comunali cun su votu a favori de duas partis de tres de is consillaris assignaus. Chi sa majoria no ddoi est, sa votazioni at a essi torrada a fai in sètzidas afatantis de si fai aintru de trinta diis e su Statudu est aprovau chi po duas bortas otenit sa majoria assoluta de is votus de is Consillaris assignaus. Sa pròpia protzedura si imperat fintzas po is modificas a su Statudu.

Pustis de su cumprimentu de su cuntrollu chi fait s'òrganu regionali de cumpetèntzia, su Statudu est pubbricau in su B.U.R.A.S., apicau in s'Albu pretòriu de s'Enti po trinta diis de sighiu e imbiau a su Ministeru de s'Internu chi ddu depit ponni in s'arregorta ufiziali de is Statudus.

Su Statudu intrat in vigèntzia a sa de trintunu diis pustis de essi abarrau in s'albu pretòriu de s'enti.

TÌTULU I

DISPOSITZIONIS GENERALIS

Art. 1

Su Comunu

1. Su Comunu de Uda est s'Enti chi rapresentat sa comunidadi, ndi curat is interessus e ndi promovit su svilupu.
2. In s'arrespetu de is printzìpius Costitutzionalis cun riferimentu a su setori de is funtzionis pròpias determinadas de sa lei, in atuatzioni de s'art. 128 de sa Costituzioni Italiana, e de cussas donadas o delegadas, su Comunu est Enti Autònomu Territoriali.
3. Su raportu intra su Comunu, sa Provìntzia, sa Regioni e is atrus Entis Localis est ispirau a is critèrius de collaboratzioni, de cooperatzioni e de assòtziu in s'arrespetu prenu de is positzioni istitutzionalis recìprocas.
4. Su Comunu tenit autonomia statudària, normativa, organizzativa e amministrativa e puru de autonomia de impositzioni e finantziària in su campu de is leis de coordinamentu de sa finàntzia pùbblica.
5. Su Comunu esèrcitat is funtzionis po mesu de is òrganus, segundu is atributzionis de is cumpetèntzias stabilias de su Statudu e de is Regulamentus.
6. Su Comunu persighit sa collaboratzioni e sa cooperatzioni cun totus is sugetus pùbblicus e privaus e promovit sa partecipatzioni de is tzitadinus, de is fortzas sotzialis, econòmicas e sindacalis, a sa vida pùbblica.
7. S'atzioni de is sugetus pùbblicus e privaus est refrenau in is liminàrgius previdius de is normas de su Statudu e de is Regulamentus e àutus Amministrativus emanaus in s'arrespetu de issu etotu.
8. Su Comunu si podit allobai cun tzitadis italianas e furisteras.

Art. 2

Su Territòriu

Su territòriu de su Comunu, innui s'agatat sa comunidadi de Uda, tenit un'estensioni de 134,46 Km² e est costituiu de is terrenus cuntènnius in n. 69 follus de mapa catastali, a làcana cun is territòrius de Dèximu, Assèmini, Cabuderra, Santadi, Silicua e Biddaspitziosa.

Art. 3

Su Domitzìliu

1. Sa sedi de su Comunu est su palàtziu tzìvicu in pratza S'Olivàriu, innui s'atòbiant su Consillu Comunali, sa Giunta Comunali e is Commissionis, foras de esigèntzias particularis, chi podint biri atobiaus is òrganus in atru logu.

Art. 4

Su Stemma e su Gonfaloni

1. Su Comunu tenit unu stemma suu e unu gonfaloni suu deliberaus de su Consillu Comunali e arreconnotus cun su D.P.R. de su 26.04.1964 e chi tenint is caraterìsticas chi s'ghint:
  - a) Stemma: segau de truessu, a una parti a colori de prata cun unu brunzetu nuraxesu afigurau cun arcu e spada; a s'atra parti a colori asulu cun sa crèsia de Santa Maria de Uda a colori de oru, bia a s'infaci. Fruniduras a foras de su Comunu.
  - b) Gonfaloni: drapu pratzìu in biancu e birdi, fruniu ricamenti a ricamus de prata e cun su stemma descritu asuba cun s'iscritzioni impratiada in mesu: Comunu de Uda. Is partis in metallu e is cordonis funt impratiaux. S'àstia alternada, cun aciolus impratiaux postus a spirali. In sa faci est rapresentau su stemma de su Comunu e in su cambu est incìdiu su nòmìni. Corbata e nastrus funt de is tres coloris natzionalis cun pilindrengas de prata.
2. S'imperu e sa reprodutzioni si podint fai sceti pustis de ai tentu autorizatzioni de su Comunu.

Art. 5

Imperu de sa lìngua sarda

1. Su Comunu de Uda arreconnoscit s'ampru valori cultrali chi sa lìngua sarda rapresentat po sa Comunità e ndi promovit s'imperu e sa spainadura.
2. Sa lìngua italiana e cussa sarda, imperada meda de sa Comunità, funt lìnguas de su Comunu e de is istitutzionis suas.
3. In is atòbius e is atrus collègius deliberativus localis s'at a podi imperai liberamenti, in sa fasi de sa dibata, sa lìngua sarda puru. A sa tenta de sa verbalizatzioni s'at a depi produci in su matessi momentu su testu de s'interventu espressau in lìngua italiana.
4. Su tzitadinu podit presentai is arrechetas suas a s'Amministratzioni in lìngua sarda. Sa sceda, innui si podit fai e sa lei ddu permitit, si podit donai in sardu puru.
5. Su Comunu, in acòrdiu cun is leis in vigèntzia, podit sterri, in prus de s'italianu, in lìngua sarda puru is àutus suos, e massimamenti:
  - a) Is avisus pùbbicus;

- b) Is ordinàntzias;
- c) Is bandus;
- d) Is insignas pùbbricas;
- e) Is topònimus.

Art. 6

Printzìpius ispiradoris

1. Su Comunu, in acòrdiu cun su chi narat s'art. 3 de sa Costituzioni Italiana, fundat s'atzioni sua apitzus de is printzìpius de libertadi, de agualidadi, de solidariedadi e de giustìzia e pigat parti a ndi bogai is barrancus de òrdini econòmicu e sotziali chi ndi limitant sa realizazioni.
2. Su Comunu òperat a sa tenta de otenni su sviluppu prenu de sa persona umana e sa partecipazioni fitiana de totus is tzitadinus a s'organizazioni politica, econòmica, sotziali e culturali de su Stadu.
3. Su Comunu arreconoscit e assegurat sa partecipazioni de is formatziones sotzialis innui si sviluppat sa personalidadi umana, apoderat sa libertadi de bivi sa vida sotziali de is trumas e de is istituzionis de sa comunidadi locali e favoressit su sviluppu insoru.
4. Su Comunu arreconoscit sa funtzioni e su ruolu de is organizazioni sindacalis chi ddoi funt cun is struturas organizativas insoru.

Art. 7

Is Benis Comunali

1. Is benis comunalis si pratzint in benis demanialis e benis patrimonialis.
2. Is benis patrimonialis mòbilis e immòbilis tenint un'inventàriu insoru e su contu patrimoniali.
3. S'imperu insoru e sa destinazioni funt arregulus cun Reglamentu apòsitu.

Art. 8

Is servìtzius de cumpetèntzia statali

1. Su Comunu gestiscit is servìtzius eletoralis, de anàgrafi, de stadu civili e de leva militari e statistica.
2. Is funtzionis insoru ddas esèrcitat su Sìndigu cumenti a Ufìtziali de Governu.

3. Su Comunu esèrcitat atras funtzionis amministrativas po is servìtzius de cumpetèntzia statali chi funt affidadas cun sa lei, chi arrègolat puru is raportus finantziàrius insoru, asseguendi is resursas chi serbint.
4. Funt de cumpetèntzia de su Comunu e funt affidadas a su Sìndigu, candu serbit, funtzionis de politzia giuditziana e de seguresa pùbblica, chi ant a essi cumprias a manera organizada po mesu de personali specializau.

Art.9

Is servìtzius pùbblicus localis

1. Su Comunu intra de is cumpetèntzias suas, atendit a sa gestioni de is servìtzius pùbblicus, chi tengant a ogetu sa produsidura de benis e s'atividadadi rivòlgia a realizai tentas sotzialis e a promovi su svilupu econòmicu e civili de sa comunidadi locali.
2. Is servìtzius reservaus in bia esclusiva a su Comunu funt stabilius de sa lei.
3. Su Comunu podit gestiri is servìtzius pùbblicus in economia, in cuntzessioni a atrus, po mesu de siendas specialis, po mesu de istitutzioni, po mesu de sotziedadi de capitali.
4. Sa gestioni de is servìtzius pùbblicus localis est disciplinada cun Regulamentu.

TÌTULU II°

ORGANIZZAZIONI DE SU COMUNU

Art. 10

Is Òrganus de su Comunu

1. Cumentis a Enti chi tenit sa podestadi de àuto-governu, su Comunu spricat s'atzioni sua po mesu de is òrganus polìticus e burocràticus suos.
2. Funt òrganus de su Comunu:
  - a) Su Consillu Comunali, òrganu de indiritzu e de cuntrollu polìticu-amministrativu elìgiu de sa popolatzioni a sufràgiu universalis;
  - b) Sa Giunta Comunali, òrganu de collaboratzioni de su Sìndigu, chi dda nomenat; fait is àutus de amministratzioni chi no funt reservaus de sa lei a su Consillu e chi no intrant in is còmputis donaus, de sa lei o de su Statudu, a su Sìndigu, a su Segretàriu comunali o a is funtzionàrius;
  - c) Su Sìndigu, òrganu chi tenit sa rapresentàntzia generali de su Comunu, est elìgiu de sa popolatzioni a sufràgiu universalis; est responsàbili de s'Amministratzioni Comunali, ufiziali de governu po is servìtzios de cumpetèntzia statali, autoridadi sanitària locali.

Art. 11

Su Consillu Comunali

1. Su Consillu Comunali est s'òrganu istituzionali prus artu de su Comunu, giai ca est s'espressioni prus diretta de totu sa comunidadi chi dd'at elìgiu.
2. Su Consillu Comunali cumprit is atributzioni suas cunformendusì a is printzìpius, a is critèrius, a is modalidadis e a is protzedimentus stabilius de is leis de su Statu, Regionalis e de custu Statudu.
3. Disciplinat s'organizatzioni de is atividadis comunalis cun s'adotzioni de regulamentus specificus chi depint essi aprovaus a majoria assoluta de is Consilleris assignaus a su Comunu e, dicit normas de autorganizatzioni; adotat is àutus fundamentalis chi ddi donant a manera specifìca is leis de su Statu, de sa Regioni e de custu Statudu.
4. Ispirat s'atzioni sua a su printzìpiu de solidariedadi e privilègiat su mètudu e is ainas de sa programmatzioni in acòrdiu cun cussus statalis, regionalis provintzialis.
5. Basat s'atzioni cumplessiva de s'Enti a is printzìpius de pubbricidadi, trasparèntzia e legalidadi a sa tenta de assegurai s'andamentu bonu e s'impartzialidadi.

6. Esèrcitat funtzionis de indiritzu po mesu de s'aprovazioni de diretivas generalis, òrdinis de sa dì e motzionis chi cuntenint tentas, printzìpius e critèrius chi donant informatzionis apitzus de s'atividadis de su Comune.
  7. Stabiliscit critèrius po s'esàmini de is rilevazioni e de is propostas de su collègiu de is revisoris de is contus, chi tenint sa tenta de tenni una mellus eficientzia, produtividadis e economitzidadis de sa gestioni.
  8. S'eligidura de su Consillu Comunale, su tempus chi durat in càrriga, su nùmeru de is Consillaris e sa positzioni giuridica insoru funt arregulus de sa lei.
  9. Is Consillaris intrant in càrriga candu funt proclamaus is eligius e chi ddoi est arremprasamentu, luegus pustis de s'adotzioni de sa delibera sua de parti de su Consillu Comunale.
- 9.bis. Sa primu sètzida de su Consillu dda depit cunvocai su Sindigu eligiù nou aintru de dexi diis e no prus de sa proclamazioni e si depit fai aintru de dexi diis de sa cunvocazioni. Chi ddoi est inosservàntzia de s'òbbrigu de cunvocazioni, provedit po issu su Prefetu.
10. Su Consillu Comunale abarrat in càrriga fintzas a sa eligidura de su nou, e pustis de ai pubbricau su decretu chi fissat is comitzius eletoralis, adotat giustu is àutus urgentis e chi no si podint perlongai.
  11. Is dimissionis de sa càrriga de Consillari, indirizadas a su consillu rispetivu, ddas depit pigai luegus su protocollu de s'enti in s'òrdini de tempus chi funt presentadas. Custas funt irrevocabilis, no tenint abbisòngiu de pigada in àutu e funt bàlidas luegus. Su Consillu aintru de 10 diis e no prus, depit protzedi a arremprasai is consillaris dimitius, cun deliberationis pratzias sighendi s'òrdini chi ant presentau is dimissionis, cumentis arresurtat de su protocollu.

Art. 12

Sciollimentu de su Consillu Comunale

Su Consillu Comunale est sciòllu cun Decretu de su Presidenti de sa Repùbblica, apitzus de sa proposta de su ministeru de s'internu, po motivus e cun protzedura cunforma de s'art. 39 de sa lei 08.06.1990 n°142.

Art. 13

Sa bogadura e suspensioni de is Amministradoris

1. Is componentis de su Consillu si podint bogai cun decretu de su Presidenti de sa Repùbblica, cun proposta de su Ministru de s'internu, candu tenint cumportamentus chi andint contras a sa Costituzioni e po violatzionis de sa lei grais e insistentis o po motivus de òrdini pùbblicu.
2. Abetendi su decretu, su Prefetu podit detzidi de suspendi is Amministradoris chi ddoi funt motivus de necessidadi grais e urgentis.
3. Si sarvant is dispositzionis donadas de s'art. 15 de sa lei 19/03/1990 n°55.

Art. 14.

Sa responsabilidadi de is Amministradoris

1. Po is Amministradoris si sighint is dispositzionis in vigèntzia in matèria de responsabilidadi de is impieghaus civilis de su Stadu.
2. Is Amministradoris depint arrespundi de sa gestioni insoru e funt sugetus a sa giurisdizioni de sa Corti de is Contis, segundu is normas e is protzeduras previdias de is normas in vigèntzia.
3. S'atzioni de responsabilidadi est prescrita pustis de cincu annus chi su fatu est cummitiu. Sa responsabilidadi de is Amministradoris Comunalis est personali e no passat a is aredeus.

Art. 15

Is Diritus e is Poderis de is Consilleris Comunalis

1. Is Consilleris Comunalis tenint su diritu de otenni de is ufizius de su Comunu, totus is novas e is informatzionis chi ddoi funt, chi podint serbiri a acabbai su mandau insoru. Issus no depint scoviai nudda candu est sa lei a ddu narai craru craru.
2. Is Consilleris Comunalis tenint su diritu de proposta apitzus de dònna chistioni chi depit deliberai su Consillu. In prus tenint su diritu de presentai interrogatzionis e motzionis in is formas definias de su Regulamentu.
3. Chi una de is cincu partis de is Consilleris ddu domandant, su Presidenti de su Consillu est obbrigau a fai atobiai su Consillu aintru e no prus a tradu de binti diis, ponendi in s'òrdini de trabballus po sa di is chistionis domandadas.
4. Is sètzidas de su Consillu e de is Commissionis funt pùbblicas. Is ecetzionis a sa pubbricidadi de is sètzidas funt previdias de su Regulamentu e sceti chi serbint po esigèntzias de amparai s'òrdini pùbblicu e sa discretzioni de is personas o trumas.

5. Is consillaris comunalis tenint su diritu de essi informaus beni e in antìcipu, cun is modalidadis stabilias de su regulamentu, apitzus de is chistionis chi depit esaminai su Consillu.

Art. 16

Acabbu de sa càrriga de consillari

1. Is consillaris comunalis acabbant sa càrriga, a parti candu morint o scadit naturalmenti o ecetzionalmenti su mandau, po dimissionis e decaimentu.
2. Is consillaris chi no partècipant a un'atòbiu de su consillu depint fai lompi, aintru de 5 diis de cussa, sa giustificatzioni poita funt mancaus a su presidenti de su consillu.
3. Si considerant giustificadas po motivu bàlidu is ausèntzias po mori de su trabballu, de saludi e de famillia.
4. Is consillaris comunalis chi no partècipant a 3 sètzidas de su consillu una a fatu de s'atra e chentza de motivus justificaus si decrarant decadèssius, pustis de ai domandau atras giustificatzionis, segundu is dispositzionis de sa L.265/99 e modìficas e integratzionis afatantis.
5. Su decaimentu est pronuntziatu de su consillu in sa sètzida luegu infatu a cussa innui si funt tentas is cunditzionis po su protzedimentu de decaimentu e no prus de 15 diis pustis de cussa.

Art. 17

Smènduas a is consillaris

Is consillaris comunalis tenint diritu a arriciri, in is liminàrgius postus de sa lei, unu getoni de presèntzia candu partècipant a su consillu e a is commissionis.

Art. 18

Is Cumpetèntzias de su Consillu Comunali

1. Su Consillu Comunali tenit cumpetèntzias sceti po is àutus fundamentalis chi ddoi funt de sa lìtera a) a sa lìtera n) de s'art. 32 de sa lei n°142/90 e modìficas e integratzionis afatantis.

Art. 19

Is Commissionis de su Consillu

1. Su Consillu Comunali s'avalessit de commissionis permanentis cun funtzionis referentis, de averiguamentu e chi serbit consultivas e redigentis segundu su chi previdit su Regulamentu. Totus is commissionis consiliaris istituias tenint, po su chi pertocat is cumpetèntzias suas, funtzionis preparatòrias e referentis de is trabballus de su Consillu Comunali.
2. Su Regulamentu ndi disciplinat su nùmeru, sa cumpositzioni, su funtzionamentu e is atributzionis.
3. Su Regulamentu podit prevedi puru s'istitutzioni de commissionis temporàneas o specialis.
4. In is commissionis de cuntrollu sa presidèntzia dda tenint is consilleris de is trumas de opositzioni in s'arrespetu de sa proportzioni numèrica.
5. Is commissionis eligint intra de issas etotu, chi sa lei no disponit diversamenti, a su primu atòbiu, su Presidenti e su Visupresidenti. Is funtzionis de Segretàriu ddas fait unu funtzionàriu de su Comunu o chi no ddoi est de unu cumponenti de sa commissioni.
6. Su Sìndigu, chi ddoi est su funtzionamentu mancau de una commissioni, pigat issu sa presidèntzia de cussa.
7. A is sètzidas de is Commissionis si podint cumbidai, a parti is espertus, tècnicus e funtzionàrius comunalis.
8. Is Commissionis abarrant in càrriga fintzas a sa scadèntzia de su Consillu Comunali.

Art. 20

Sa Giunta Comunali

1. Sa Giunta est s'òrganu de collaboratzioni de su Sìndigu e òperat po mesu de deliberatzionis collegialis, in s'atuatzioni de is indiritzus generalis de su Consillu. A custa tenta fait atividadi de promotzioni, de proposta e fait is àutus de amministratzioni chi no siant reservaus de sa lei a su Consillu e chi no intrant in is còmputus atribuius, de sa lei o de su Statudu, a su Sìndigu, a su Segretàriu comunali o a is funtzionàrius.
2. Su Sìndigu nomenat is cumponentis de sa Giunta, intra de issus unu Visu Sìndigu, e ddu comunicat a su Consillu in sa primu sètzida pustis de is eligiduras.
3. Sa Giunta fait s'atividadi sua cunforma a is printzìpius de collegialidadi, de sa trasparèntzia e de s'eficèntzia.
4. Sa Giunta est cumposta de su Sìndigu, chi nd'est a capu, e de ses Assessoris. Po chi siant bàlidas is adunàntzias tocat chi nci siant assumancu sa mitadi de is cumponentis prus unu.

5. Sa Giunta, assumancu una borta a s'annu, aintru de su mesi de Donniasantu, arrelatat apitzus de s'atividadadi sua a su Consillu Comunali.
6. Sa Giunta cumprit is funtzionis de cumpetèntzia sua cun provedimentus deliberativus generalis e cun issus donat indicatzioni apitzus de sa tenta e de is obietivus persighius, is ainas idòneas e is critèrius chi si depint atenni is atrus ufitzius in s'esercìtziu de is cumpetèntzias gestionalis e esecutivas chi ddis donat sa lei e custu Statudu.
7. Sa Giunta in particulari:
  - a) Proponit a su Consillu su progetu de bilànciu aprontau de is ufitzius cumpetentis in sa basi de is indiritzus espressaus de sa Giunta etotu;
  - b) Donat esecutzioni a is provedimentus de su Consillu;
  - c) Adotat is provedimentus de atuatzioni de is programmas generalis aprovaus de su Consillu, in s'arrespetu de is indiritzus fissaus;
  - d) Adotat is regulamentus apitzus de s'ordinamentu de is ufitzius e de is servìtzios in s'arrespetu de is critèrius generalis stabilius de su Consillu e apitzus de su stadu giuridicu;
  - e) Aprovat is dotatzionis orgànicas e is variatzionis suas;
  - f) Aprovat is pianus annualis e cussus dònna tres mesis de is assuntzionis ponendi is modalidadis de issas etotu;
  - g) Nomenat is commissionis giudicatàrias de is cuncursus;
  - h) Fissat is critèrius po s'atributzioni de is incàrrigus professionalis;
  - i) Fissat is critèrius po sa spartzidura de is contribudus, indennidadis, smènduas, cunforma a su chi est stabiliu de sa lei;
  - j) Deliberat in matèria de certus ativus e passivus, in matèria de cumpromissus e rinùntzias chi no pertocant su connoscimentu de dèpidus foras de bilànciu;
  - k) Mudat is tarifas ma trabballat cun incuru e proponnit a su Consillu is critèrius po determinai in noas;
  - l) Autorizat sa firma de sa cuntratazioni detzentrada;
  - m) Fissat sa data chi funt cunvocaus is comìtzios po is referendum e fundat s'ufitziu comunali po is eligiduras, a cundizioni chi nci siat s'acertamentu de sa regularidadadi de su protzedimentu;
  - n) Disponit s'acetatzioni o s'arrecusa de legaus e donatzionis;
  - o) Aprovat su PEG e su POG.

Art. 21

Su Visusìndigu e is Assessoris

1. Su Visusìndigu est s'assessori chi su Sìndigu at indicau po tenni cussa càrriga, candu nomenat sa Giunta. Esèrcitat totus is funtzionis de su Sìndigu candu issu amancat, po impedimentu de s'ora o suspensioni de s'esercìtziu de sa funtzioni.

2. Su Visusìndigu pigat funtzioni de Sìndigu candu nd'arruit sa Giunta po mori de unu barrancu permanenti, bogadura, decaimentu o morti de su Sìndigu. Is funtzionis ddas aguantat fintzas a s'eligidura de su Consillu Comunali nou.
3. Si podint nomenai a sa càrriga de assessori is Consilleris comunali e is tzitadinus cun sperièntzia tècnica e professionali, chi no faint parti de su Consillu ma chi tengant is tìtulus de compatibilidadi e de eligimentu a sa càrriga de consilleri, cunforma a is leis in vigèntzia. A is Assessoris a foras de su Consillu s'aplicant is normas apitzus de is aspetativas, permissus e smènduas chi spètant a is amministradoris localis e partècipant a is trabballus de su Consillu chentza de diritu de votu.
4. Is funtzionis de Visusìndigu no si podint donai a un'assessori chi no fait parti de su Consillu Comunali.
5. Abarrendi bàlidas is intzimias de ineligimentu e incompatibilidadi stabilias de sa lei, no podint a su matessi momentu fai parti de sa Giunta comunali parentis antepassaus e de s'ereu, maridus e mulleris, parentis e parentis de intradura fintzas a su de tres gradus, adotadori e adotau.
6. Is dimissionis de sa càrriga de Assessori si depint presentai a su Sìndigu, e diventant d'efetu candu su Sìndigu at nomenau su suplidori, e ddu depit nomenai aintrus de binti diis de sa data chi funt presentadas is dimissionis.
7. Su Sìndigu podit revocai unu o prus Assessoris; sa rèveca e su nòmini de is suplidoris ddus depit comunicai a su Consillu in sa primu sètzida utilosa.
8. Is smènduas de donai a is Assessoris ddas stabiliscit sa lei.

Art. 22

Sa motzioni de discunfiàntzia

1. Su votu de su Consillu Comunali contràriu a una proposta de su Sìndigu o de sa Giunta no ddu òbbrigat a ddu fai dimiti.
2. Su Sìndigu e sa Giunta nd'arruint de sa càrriga insoru candu est aprovada una motzioni de discunfiàntzia votada cun apellu nominali de sa majoria assoluta de is consilleris assignaus.
3. Sa motzioni, proposta contras a totu sa Giunta, depit essi motivada e firmada assumancu de duas partis de cinqu de is Consilleris assignaus a su Comunu chentza de contai su Sìndigu.
4. Sa motzioni de discunfiàntzia no si dibatit innantis de dexi diis e no prus a tradu de trenta diis chi dd'ant presentada. Issa si presentat a su Segretàriu comunali chi dd'at a notificai luegus a su Sìndigu e a is cumponentis de sa Giunta comunali.
5. Chi sa motzioni de discunfiàntzia est aprovada su Consillu Comunali si sciollit e si nomenat unu Commissàriu cunforma de is leis in vigèntzia.

Art. 23

Su Sìndigu.

1. Su Sìndigu ddu eligint is tzitadinus a sufràgiu universali e diretu segundu is dispositzionis donadas de sa lei e est membru de su Consillu Comunali.
2. Su Sìndigu est su responsàbili de s'Amministratzioni e capu de su governu locali e po cussu esèrcitat funtzionis de rapresentàntzia, de presidèntzia, de sovrintendèntzia e de amministratzioni.
3. Su Sìndigu intrat in càrriga luegus pustis chi funt proclamaus is eligius; ananti de su consillu, in sa sètzida de aposentamentu, fait giuramentu de arrespetai lealmenti sa costituzioni italiana.
4. Distintivu de su Sìndigu est sa fàscia tricolori cun su stemma de sa Repùbblica e su stemma de su Comune, chi depit portai a bandulera.
5. Su Sìndigu esèrcitat is funtzionis atribuias a issu de sa lei, de su Statudu e de su Regulamentu. Cumentu a capu de s'Amministratzioni:
  - a) Rapresentat su Comune;
  - b) Nomenat sa Giunta, dda cunvocat e nd'est su capu; spratzit is afàrius apitzus chi sa Giunta depit deliberai intra is membrus de issa etotu, in arrelatu a is funtzionis assignadas e a is dèlegas donadas cunforma de s'artìculu 20-bis de custu Statudu;
  - c) Stabiliscit is argumentus chi si depint tratai in is atòbius de sa Giunta;
  - d) Dirigit su funtzionamentu de is servìtzius e de is ufìtzius e tenit in càstiu chi su Segretàriu comunali e is responsàbilis de is servìtzius donghint esecuzioni fata a is deliberatzionis de su Consillu e de sa Giunta;
  - e) Acabbat is acòrdius arremonaus in s'artìculu 11 de sa L. 241/90;
  - f) Donat is diretivas in s'esercìtziu de is funtzionis de polìtzia locali, tenit in càstiu su cumprimentu de su servìtziu de polìtzia munitzipali e pigat is provedimentus chi prevedint is Leis e is Regulamentus;
  - g) Rapresentat su Comune in giudìtziu, chi est atori o cumbènniu; promovit ananti de s'autoridadi giuditziària, mancai ddu depat torrai a nai a sa Giunta in sa primu sètzida, is provedimentus cautelativus e is atzionis possessòrias;
  - h) Ghiat totus is ufìtzius e istitudus Comunalis;
  - i) Coòrdinat e organizat, in sa basi de is indiritzus donaus de su consillu comunali in su campu de is critèrius chi podint essi inditaus de sa regioni, is oràrius de is exercìtzius commercialis, de is exercìtzius pùbblicus e de is servìtzius pùbblicus, e in acòrdiu cun is responsàbilis competentis in su territòriu de is amministratzionis interessadas, is oràrius chi funt abertus a su pùbblicu is ufìtzius pùbblicus chi ddoi funt in su territòriu a sa tenta de apaxiai a su cumprimentu de is servìtzius cun totus is necessidadis generalis de is umperadoris.
  - j) In sa basi de is indiritzus stabilius de su Consillu, provedit a nomenai, inditai e revocai is rapresentantis de su Comune in is entis, siendas e istituzionis;

- k) Nomenat is responsàbilis de is ufitzius e de is servìtzius, donat e definit is incàrrigus dirigentzialis e cussus de collaboratzioni esterna segundu is modalidadis e is critèrius stabilius de s'art. 51 de sa L. 142/90, e de is Regulamentus Comunalis; pigat is provedimentus chi serbint de suspensioni cautelari respetu a is dipendentis sutapostus a protzedimentus disciplinari o penali.
- l) Promovit is acòrdius de programma chi ddoi funt in s'art. 27 de sa lei 142/90 e modìficas afatantis.
- m) Donat funtzionis de missu comunali a is dipendentis incuadraus in sa categoria B.
- n) S'indennidadi de donai a su Sìndigu est stabilia de sa lei.

Art. 24

Is dèlegas de su Sìndigu

1. Su Sìndigu, cun provedimentu suu etotu, podit delegai a dònna assessori s'esercìtziu de is funtzionis suas in setoris detrminaus de s'amministratzioni, chi est possìbili ogualis, a sa tenta de favoressi s'andamentu bonu de s'atividadi amministrativa.
2. Candu donat is dèlegas arremonadas in su comma asuba, su Sìndigu at a cunformai is provedimentus suus a su printzìpiu po chi spetant a is Assessoris is poteris de indiritzu e de càstiu, sendi sa gestioni amministrativa donada a su Segretàriu Comunalis e a is Funtzionàrius.
3. Su Sìndigu podit cambiai s'atributzioni de is còmputus e de is funtzionis de dònna Assessori in dònna borta pentzit chis siat giustu, po motivus de coordinamentu e funtzionalidadi.
4. Is delegatzionis e is modìficas chi nci podint essi cumentis est arremonau in is commas asuba si depint fai po scritu e comunicadas a su Consillu.
5. In s'esercìtziu de is atividadis delegadas, is Assessoris funt responsàbilis ananti de su Sìndigu.

Art. 25

Lìneas programmàticas de Mandau

Aintru de dexi diis a cumintzai de sa data de s'apomentamentu, su Sìndigu depit presentai, pustis de ddas ai amostadas a sa Giunta Comunalis, is lìnias programmàticas chi pertocant a is atzionis e a is progetus de realizai in totu su tempus de su mandau polìticu-amministrativu.

Dònna consilleri tenit su diritu de interverni in sa definitzioni de is lìnias programmàticas proponendi integrazzionis, adeguamentus e modìficas, po mesu de sa presentazioni de curregiduras dedicadas, cun is modalidadis indicadas in su regulamentu de su Consillu.

Dònnia annu, aintru de su 30 de Cabudanni , su Consillu Comunali depit averiguai custas lìneas impari a su stadu de atuatzioni de is programmas.

In su tempus chi durat su mandau de su Sìndigu, Su Consillu podit decidi de aciungi is lìneas programmàticas a segunda de is esigèntzias e de is problemàticas chi ndi benint a pillu in su tretu locali.

Candu acabbat su mandau políticu-amministrativu, su Sìndigu presentat a s'òrganu consiliari su documentu de rendicontazioni de su stadu de atuatzioni e de realizazioni de is lìneas programmàticas. Custu documentu depit essi aprovau de su Consillu, pustis chi at esaminau su tretu chi is interventus previdius depiant essi realizaus.

Art. 26

Su Presidenti de su Consillu Comunali

1. Su Consillu Comunali podit eligi, cun votu segretu, su Presidenti de su Consillu Comunali.
2. Su Presidenti de su Consillu Comunali est elìgiu, in is primus duus votatzionis, de sa majoria cualificada de is duas partis de tres de is Consilleris assignaus, in sa de tres votatzionis bastat sa majoria prus unu de is consilleris assignaus.
3. Is funtzionis suplidoras de su Presidenti de su Consillu Comunali ddas fait su consilleri prus bèciu.
4. Su Presidenti de su Consillu Comunali intrat in càrriga luegus pustis chi est proclamau elìgiu.
5. Sa delibera de eligidura de su Presidenti de su Consillu Comunali est, cun votu donau, decrarada esecutiva luegus cunforma de s'artìculu 47 comma 3 de sa lei 8 de Làmpadas 1990 n. 142.
6. Su Presidenti de su Consillu Comunali abarrat in càrriga po totu su tempus chi abarrat in vigèntzia su Consillu e si podit revocai chi ddu domandat sa de tres partis de is Consilleris assignaus pustis chi sa majoria de is Consilleris assignaus ant votau craru sa discunfiàntzia.
7. Chi ddoi funt is dimissionis, barrancu, rèvoa o mancàntzia de su Presidenti, su Consilleri prus bèciu ndi pigat is atributzionis.
8. Fintzas a candu no at a essi elìgiu su Presidenti nou, aintru de trinta diis de sa data de is dimissionis o de sa rèvoa, est su Consilleri prus bèciu a cunvocai su Consillu Comunali.

Art. 27

Atributzionis de su Presidenti de su Consillu Comunali

1. Su Presidenti de su Consillu Comunali rapresentat su Consillu Comunali.

2. Issu tenit is poderis innoi assegu:
  - a) Cuvocat e ghiat su Consillu Comunali;
  - b) Cuvocat e ghiat, fintzas po dimanda de is grupus solus, is cunferèntzias de is Cabu-grupus;
  - c) Arricit is decraratzionis de is Consilleris po s'assignatzioni a su grupu sceberau;
  - d) Arricit is dimissionis de is Consilleris Comunalis e proponit aintru de is scadèntzias de lei s'arremprasamentu o sa suspensioni de custus; arricit puru is dimissionis de su Sìndigu.
  - e) Garantiscit su cumprimentu regulari de is atividadis de su Consillu, asseguendi is poderis suos in is atòbius;
  - f) Cuvocat, aintru de is scadèntzias previdias de sa lei, su Consillu Comunali chi ddu domandat su Sìndigu o una de is cincu partis de is Consilleris ponendi in s'òrdini de is trabballus po sa dì is chistionis domandadas;
  - g) Arricit is osservatzionis de su collègiu de is Revisoris de is contus;
  - h) Verificat is deliberatzionis po su Consillu Comunali, collaborendi paris cun su Segretàriu e is Funtzionàrius;
  - i) Arricit sa motzioni de discunfiàntzia firmada assumancu de is duas de cincu partis de is Consilleris assignaus e dda ponit in s'òrdini de is trabballus po sa dì, no innantis de dexi diis e no a pustis de 30 de candu dd'arricit;
  - j) Arricit, impari a su Sìndigu, is interrogatzionis, is interpellàntzias e is motzionis po su Consillu;
  - k) Amparat is privilègius de is Consilleris Comunalis e asseguat s'esercìtziu efetivu de is funtzionis insoru;
  - l) Firmat is àutus e is deliberatzionis de su Consillu Comunali paris cun su Segretàriu;
  - m) Asseguat un'informatzioni adeguada e preventiva a is grupus consiliaris e a is consilleris solus apitzus de is chistionis de fai dibati a su Consillu;
  - n) Apariciat, impari a is Cabus de is grupus, propostas de importu ampru chi serbint a promovi su ruolu de su Consillu Comunali;
3. S'indennidadi de donai a su Presidenti de su Consillu Comunali est stabilia de sa lei.

Art. 28

Si fundat sa cunferèntzia de is Presidentis de is Grupus Consiliaris.

TÌTULU III

ORGANIZATZIONI DE IS UFÌTZIUS E DE IS SERVÌTZIUS

Art. 29

Printzìpius e critèrius diretivus

1. Su Comunu aparixat s'atividadì amministrativa sua a is printzìpius de democratzia, de imparzialidadi, de partecipazioni e de pratzidura intra còmputus de indiritzu e càstiu, chi spetant a is òrganus eligidoris, e còmputus de gestioni amministrativa, tècnica e contàbili, chi spetant a su Segretàriu Comunali e a is Funtzionàrius.
2. Pigat cumenti a caràteris essentzialis de s'organizazioni sua is critèrius de s'autonomia, de sa funtzionalidadi e economitzidadi de gestioni, segundu is printzìpius de professionalidadi e de responsabilidadi. Disciplinat su protzedimentu amministrativu segundu is critèrius de responsabilizazioni, asseguendi su scontròriu de is sugetus interessaus diretamenti a sa formazioni de is provedimentus amministrativus.
3. Assuermat s'atividadì amministrativa a su cuntrollu de gestioni, stabilendi ainas e protzeduras po sa valutazioni de su rendimentu e de is arresurtaus.
4. A parti is atribuzioni giai beni previdias de sa L. 142/90 e modìficas e integratzionis afatantis e de su Statudu, cun Regulamentu de su Consillu Comunali, funt apubaus is provedimentus chi constituiscint, segundu s'ordinamentu de su Comunu, espressioni de s'atividadì de indiritzu e cuntrollu de cumpetèntzia de is òrganus eligidoris e cussus de gestioni riservaus a su Segretàriu e a is Funtzionàrius.

Art. 30

Su Segretàriu Comunali

1. Tenit su còmputu de collaborai impari a su Sìndigu, a sa Giunta, a su Consillu, e in su setori de is atribuzioni chi ddis funt donadas, cun totus is òrganus;
2. Tenit funtzionis de assistèntzia giurìdicu-amministrativa cunfrontu a is òrganus etotu e de is responsàbilis prus in artu cunforma de s'atzioni amministrativa a is leis, a su statudu e a is regulamentus e, innui est domandau, donat parris de cunformidadi apitzus de is protzedimentus de custus òrganus;
3. Cuntrollat su cumprimentu de is funtzionis de is responsàbilis prus in artu e ndi coòrdinat is atividadis;
4. Partètzipat cun funtzionis de consultazioni, referentis e de assistèntzia a is reunionis de su Consillu e de sa Giunta e ddas ponit a verbali;

5. Sterrit is cuntratus de su Comunu, autenticat scrituras privadas e àutus in s'interessu de su Comunu;
6. Tenit funtzionis de direttori generali candu si ddas donat su Sìndigu chi no s'est stipulada cun atrus Comunu sa conventzioni po sa nomina de su direttori generali in una persona a foras de is entis interessaus;
7. Stùdiat is problemas de organizatzioni, de razzionalizatzioni e simplificatzioni de is protzeduras, de is tènicas noas e metodologias de trabballus cun formalizatzioni de progetus o adozioni de dispositzioni chi serbint a assegurai chi si sigant is critèrius de regolaridadi gestionali, lestesa amministrativa e economia de gestioni, cun riferimentu puru a su raportu custos-benefitzius;
8. Partecipat innui est domandau, a is reunionis de is commissionis consiliaris cun funtzioni referentis o consultivas;
9. Coòrdinat s'oràriu de trabballus po is dipendentis in funtzioni de s'oràriu de servìtziu;
10. Arricit is arrechestas de trasmitidura a su cumitau de cuntrollu de is deliberatzioni de sa Giunta;
11. Atestat sa esecutivadi de provedimentus e àutus;
12. Imbiat, candu sa lei ddu previdit, is àutus deliberativus a ddus cuntrollai;
13. Àtuat is protzedimentus disciplinaris, candu no intrant in is cumpetènzias de is funtzionàrius responsàbilis de su servìtziu o de su setori, segundu is printzìpius e is protzeduras donadas de s'art. 59 de su decretu legislativu 3 de Friaxu 1993 n. 29 e de su Cuntratu Colletivu Natzionali de Trabballu de is dipendentis de is entis localis.
14. Atendit a totus is atrus cumprimentus chi is leis previdint, de custu statudu e de is regulamentus.

Art. 31

Su Visu Segretàriu Comunali

1. Sa dotatzioni orgànica de su personali at a podi prevedi unu Visu Segretàriu Comunali:
2. Su Visu Segretàriu, in prus de cumpriri is atributzioni specifìcas previdias in sa dotatzioni orgànica de cussa càrriga, collàborat cun su Segretàriu Comunali in su cumprimentu de is funtzionis suas e dd'arremprasad candu issu amancat o no podit;
3. Is funtzionis de su Visu Segretàriu su Sìndigu ddas podit donai puru a unu funtzionàriu de s'enti, incuadrau in sa categoria D, chi tenit su tìtulu de stùdiu chi serbit po intrai a sa càrriga de Segretàriu Comunali, e a dònna manera cun su chi est previdiu de sa lei n. 29/1993.

Art. 32

Pianta orgànica

1. Sa dotazioni orgànica pretzisat is categorias, is funtzionis e is profilus de su personali de s'Enti, cunforma de is printzipius fissaus de sa lei, de su Statudu e de su Regulamentu.
2. In s'arrespetu de sa dotazioni de s'orgànicu generali, sa dotazioni de dònna setori de atividadi de s'Enti est assetiada cun critèrius de flessibilitadi in raportu a is necessidadi apubadas de is òrganus eletivus.

Art. 33

Organizazioni de is ufitzius

1. S'organizazioni amministrativa de su Comunu est articolada in una segreteria comunali e in àreas funtzionalis poderadas de is responsàbilis.
  - a) A is responsàbilis de àreas, nomenaus cun decretu de su Sìndigu, si donant totus is còmpitus de atuazioni de is obietivus e de is programmas definitus cun is àutus de indiritzu adotau de su Consillu Comunali;
  - b) Is responsàbilis prus in artu de is servìtzius arrespundint in deretura de s'atuazioni de is tentas e de is programmas fissaus de s'amministratzioni e de sa lòmpida de is obietivus cumentis a calidadi, cantidadi e prontesa, de s'andamentu bonu de is ufitzius e de is servìtzius po chi funt prepostus, de su rendimentu e de sa disciplina de su personali assignau a is dipendèntzias insoru, de su stùgiu de su materiali in dotazioni. A custa tenta issus faint totu su chi serbit po sodigai is obietivus chi tenint abbisòngiu de esercìtziu de discretzionalidadi tècnica segundu is dispositzionis de su regulamentu, apitzus de s'ordinamentu de is ufitzius e de is servìtzius;
  - c) A cumintzu de dònna annu, e a dònna manera aintru de is scadèntzias e cun is protzeduras fissaas de su regulamentu arremonau fintzas po sa verifica de is arresurtaus, is responsàbilis de is struturas prus in artu presentant una relatzioni apitzus de s'atividadi fata de sa strutura insoru in s'annu innantis e de dònna articolatzioni organizativa interna.
  - d) Su nùcleu de valutazioni pustis chi at esaminau custa relatzioni, averìguat is arresurtaus de gestioni e riferit a su Sìndigu, aintru de is scadèntzias fissaas de su regulamentu, cun unu raportu dedicau innui si ponint crarus is arresurtaus lòmpius de sa gestioni.
2. Sa cobertura de is postus de is responsàbilis de servìtzius chi tenint abbisòngiu de funtzionis de atra specializatzioni si podit fai po mesu de cuntratu a tempu determinau de diritu pùbblicu o, ecetzionalmenti e cun deliberatzioni motivada de diritu privau, chentza de mudai is rechisius domandaus po su cumprimentu de custas funtzionis;

3. Su Comunu chi amancat personali orgànicu, àbili a esercitai càrrigas diretivas in is diversas àreas funtzionalis podit, po necessidadis particularis e de pagu tempus, assumi cun cuntratu a tempu determinau personali esternu. S'assuntzioni si fait cun concursu po tìtulus, cun deliberatzioni de sa Giunta Comunali.

Art. 34

Revisori de is Contus

1. Su Collègiu de is Revisoris de is Contus collàborat cun su Consillu in sa funtzioni sua de cuntrollu e de indiritzu, e esèrcitat sa vigilàntzia apitzus de sa regolaridadi econòmicu-finanziària de sa gestioni, apitzus de sa regolaridadi fiscali, apitzus de s'imperu econòmicu de su patrimoniu, fendi riferimentu a su Consillu, a sa Giunta, a su Sìndigu e a is Commissionis Consiliaris, segundu is modalidadis arreguladas de regulamentu pretzisu e fendi propostas e mesuras de si pigai po tenni eficèntzia, economitzidadi e produtividadi de sa gestioni prus mannas.
2. Su Consillu Comunali eligit, cumentu est prevediu de sa lei 142/90, su Collègiu de is Revisoris e detèrminat su cumpensu chi ddis spetat aplichendi is tarifas professionalis mesuradas a sa mannària de s'Enti.
3. Sa rèvoa e su decaimentu de s'ufitziu de is revisoris ddus deliberat su Consillu, candu issus funt cancellaus o suspèndius de is albus professionalis insoru o po incumpridura.
4. Chi ddoi est s'acabbu po calisiat motivu de sa càrriga de revisori, su Consillu Comunali sighit cun s'arremprasamentu aintru de is scadèntzias e cun is modalidadis indicadas in su regulamentu.
5. Su Collègiu de is revisoris fait controllus econòmicus aintru de sa gestioni e abarrat in càrriga po tres annus.
6. Totus is responsàbilis de setori funt obbrigaus a collaborai prus chi podint a s'atividadi insoru.

TÌTULU IV

PROTZEDIMENTU AMMINISTRATIVU E INFORMATZIONI A IS TZITADINUS

Art. 35

Provedimentu Amministrativu

1. S'aviu de provedimentus amministrativus si depit comunicai a is interessaus e a cussus chi po lei o regulamentu depint interverni. Chi su provedimentu amministrativu tenit interessus prus mannus si depit publicizai beni.
2. Abarrat sempri sa facultadi de pigai provedimentus cautelaris, innantis puru de ai fatu sa comunicatzioni arremonada in su comma asuba.
3. No depint fai custu protzedimentu is provedimentus urgentis chi pertocant sa matèria de sanidadi e igieni pùbblica, edilizia e polizia locali emìtius po prevenni o bogai perìgulus grais chi siant un'ameletzamentu po is tzitadinus.
4. Funt esclùdius puru is Regulamentus e is àutus amministrativus a caràtiri generali, de pianificatzioni e programmatzioni.
5. Po dònna provedimentu est determinada s'unidadi organizzativa responsàbili de s'istrutòria, de is cumprimentus protzeduralis e de s'adotzioni de provedimentus finalis.

Art. 36

Interventu de is sugetus interessaus a su protzedimentu amministrativu

1. Calisiat sugetu chi portit interessus pùbblicus e privaus, e puru chini portat interessus pru amprus, chi funt costituius giuridicamenti in assòtzius o cumitaus, chi ndi podit benni unu pregiudìtziu de un'àutu, podint interverni in su protzedimentu.
2. Is sugetus chi arricint sa comunicatzioni de avisu de protzedimentu e cussus chi intrant in su particulari arremonau in s'artìculu asuba tenint diritu:
  - a) De visionai is àutus de su protzedimentu;
  - b) De presentai memòrias scritas o documentus, bastit chi pertochint a su protzedimentu;
  - c) De domandai de essi ascurtaus de su responsàbili de su protzedimentu.
3. De s'interrogatzioni cumentis in sa lìtera c) de su comma asuba, chi si depit tenni aintru de dexi diis de sa domanda e a dònna manera innantis de sa bessidura de s'àutu, si depit fai verbali dedicaus, firmaus de su responsàbili de su protzedimentu e de su intervènniu.

Art. 37

Motivatzioni de is Àutus

1. S' àutu depit a marolla ponni in craru is motivatzionis in is premissas suas.
2. Chi funt presentadas memòrias scritas, de documentus o interrogatzionis, si depit decrarai chi esistint, s'arricimentu o s'arrespetu, e in prus, is motivus de issus etotu.

Art. 38

Diritu de intrai in is Àutus

1. A sa tenta de assegurai sa trasparèntzia de s'atividadi amministrativa e de favoressi su cumprimentu imparziali, est arreconnotu, a chini totu siat interessau, su diritu de intrai in is documentus amministrativus, segundu is modalidadis stabilias de su regulamentu apitzus de su protzedimentu amministrativu.
2. Su Regulamentu detèrminat is modalidadis po sa domanda, s'autorizatzioni e s'intrada a is àutus e puru is liminàrgius de tempus chi issus si depint fai.
3. Su Sìndigu, cunforma de s'art. 24 de sa lei n. 142/90 e modificas e integratzionis afatantis, podit decrarai sa segretesa temporànea de is àutus, proibendi de ddus amostai, candu sa spainadura in soru podit provocai dannus meda po sa natura particolari in soru e po sa dilicadesa de sa matèria po su diritu a sa segretesa de is personas.

Art. 39

Su Difenditori Tzìvicu

1. Est istituui s'ufitziu de su Difenditori Tzìvicu Comunali cumentu a fiantzeri de sa imparzialidadi e de s'andamentu bonu de s'Amministratzioni de su Comune.
2. Su Difenditori Tzìvicu s'innalat de sentidu suu o pustis chi dd'ant domandau is tzitadinus solus o assotziaus, abusus, fartas, stentus e malus funtzionamentus de s'amministratzioni comunali, de is entis e de is siendas dependentis de su Comune e s'at a podi indirizai a is responsàbilis de is ufizius cumpetentis po accertai is motivus de mandronia o de stentu de dònna provedimentu amministrativu.
3. Aintru de su mesi de Gennàrgiu de dònna annu presentat a su Sìndigu, po su Consillu Comunali, una relatzioni apitzus de is interventus fatos e is malus funtzionamentus chi at agatau in su interis chi at fatu is funtzionis suas, e puru de is propostas po s'amelloramentu de is servìtzius.
4. Su Difenditori Tzìvicu s'agatat in localis adatus postus a dispositzioni de s'Amministratzioni Comunali.

5. Abarrat in càrriga po cantu durat su Consillu chi dd'at elìgiu, esercitendi is funtzionis suas fintzas a candu s'at a aposentai su chi dd'at a arremprasai. Podit essi elìgiu a su màssimu po duas bortas, mancai una a fatu de s'atra.
6. Su Difenditori Tzìvicu fait giuramentu in is manus de su Sìndigu.
7. Est nomenau Difenditori Tzìvicu una persona chi, po preparazioni e sperièntzia, dongat ampra garantzia de indipendèntzia, onestadi e cumpetèntzia giurìdicu-amministrativa.
8. Su chi no est prevediu de custu Statudu est disciplinau de su regulamentu dedicau.
9. A su Difenditori Tzìvicu si podit assignai un'indennidadi segundu is dispositzionis de lei in vigèntzia.

TÌTULU V

PARTECIPATZIONI POPOLARI

CABU I

ARRELATUS CUN SA COMUNIDADI

Art. 40

Arrelatus intra Comunu e Assòtzius

1. Su Comunu favoressit po mesu de programmas de interventu dedicaus, is assòtzius chi traballant in is setoris de s'assistèntzia, de s'amparu de s'ambienti, de sa protetzioni civili, de sa cultura, de su sport e turismu, de is atividadis discansosas e in atrus setoris de importu sotziali.
2. Su Comunu favoressit, puru, is assòtzius chi faint atzionis positivas po ndi bogai barrancus chi impediscint is paris oportunitadis intra òmini e fèmina.
3. Is programmas de interventu funt definitus cun su cuncursu de is assòtzius interessaus, e a issus si donant totus is informatzionis chi serbint.
4. Su Regulamentu de sa partecipazioni stabiliscit is liminàrgius e is modalidadis de s'interventu e previdit intra is atras cosas:
  - a) S'istituzioni de albus apòsitus innui funt assentaus, a domanda, is organismus in assòtziu chi òperant in su comunu;
  - b) Formas de sustennu chi cunsistint in sa posta a dispositzioni de struturas e mesus po s'atividadis de assòtziu;
  - c) Formas particularis de sustennu a is assòtzius po is paris oportunitadis.

Art. 41

Consultas

1. A sa tenta de favoressi sa partecipazioni de is tzitadinus a s'Amministratzioni locali e assegurai ainas de collegamentu intra sa sotziedadi civili organizada e is òrganus de governu localis, su Comunu fundat is Consultas.
2. Su Regulamentu de is istitudus de partecipazioni stabiliscit su nùmeru de is Consultas, is matèrias de cumpetèntzia, is modalidadis de formatzioni e funtzionamentu.
3. Is Consultas, in is matèrias de cumpetèntzia insoru:
  - a) Donant parris preventivus, chi domandaus o de sentidu insoru apitzus de is àutus comunalis;
  - b) Faint propostas a is òrganus comunalis po adotai àutus;
  - c) Espressant e apurant chi currepundint sa tenta, is programmas e is realizatzionis.

4. Si podint prevediri atras formas de consultazioni cumentis Assembleas pùbblicas, innui partècipant de diritu tzitadinus a solus o assotziaus.

CABU II

MODALIDADIS DE PARTECIPAZIONI

Art. 42

Pregontas e petitzionis

1. Is tzitadinus a solus o assotziaus podint interverni cun pregontas e petitzionis in is protzedimentus de programmatzioni o po promovi interventus miraus a s'amparu de interessus comunus. Custas pregontas e petitzionis ddas arricit su protocollu generali de su Comunu o si trasmitint a su Comunu cun litera racumandada.
2. Is pregontas funt indiritzadas a su Sindigu, chi ddas trasmitit luegus a s'òrganu cumpetenti in matèria.
3. Su Sindigu e sa Giunta Comunali, po is pregontas e petitzionis de cumpetèntzia insoru, arrespundint aintru de trinta diis de sa data chi funt intregadas.
4. Is pregontas e is petitzionis de cumpetèntzia de su Consillu Comunali si trasmitint a sa commissione consiliari permanenti, chi pustis de s'esàmini de ammissibilitadi de fai aintru de binti diis, ddas imbiat a su Sindigu po ddas assentai a s'òrdini de trabballus de sa dì de su Consillu Comunali, chi si depit tenni aintru de binti diis.
5. In is protzedimentus chi pertocant a s'adotzioni de àutus chi interessant situatzionis giurìdicas sogetivas, is interessaus partècipant in is formas e in is modalidadis previdias de sa lei 7 Austu 1990, n° 241.

Art. 43

Interrogatzionis

1. Is organismus de sa partecipazioni podint indiritzai interrogatzionis scritas a su Consillu Comunali e a sa Giunta Comunali segundu is cumpetèntzias insoru.
2. Sa sceda est donada scrita, cun is modalidadis stabilias de su Regulamentu.

Art. 44

Diritu de proposta

1. Sa proposta populari po sa formatzioni de is Regulamentus Comunalis e de is provedimentus amministrativus de interessu generali est esercitada po mesu de sa presentazioni a su Consillu Comunalis de propostas scritas, rispetivamente, in articulus o in schemas de deliberazioni.
2. Sa proposta dda depint firmas assumancu su 10% de is tzitadinus eligidoris chi arresurtant a su 31 de Meseidas de s'annu innantis e lassada, cun firma autenticada de chini dda presentat, chi atestat sa beridadi de is firmas arregortas.
3. No intrant in s'esercitziu de su diritu de proposta is matèrias chi sighint:
  - a) Regulamentus internus de organizazioni;
  - b) Tributis e bilànciu;
  - c) Spoderamentus po utilidadi pùbblica;
  - d) Inditadura e nomenas.
4. Su Comunu, in is modus stabilius de de su Regulamentu, favoressit is protzeduras e donat is ainas po s'esercitziu de su diritu de proposta previdendi, intra is atras cosas, ca a is promovidoris de is propostas ddus podit agiudai sa Segreteria Comunalis in sa redazioni de su progetu de Regulamentu o de su schema de deliberazioni.
5. Sa Commissioni Consiliari, chi ddi assignant su progetu de proposta populari, pustis de ai fatu s'esàmini preventivu de ammissibilitadi de sa proposta, presentat sa relazioni sua a su Consillu Comunalis aintru de trinta diis.
6. Su Consillu Comunalis est obbrigau a esaminai sa proposta populari aintru de trinta diis de sa data chi sa Commissioni Consiliari at presentau sa relazioni.

Art. 45

Referendum consultivu

1. Est ammittiu su referendum consultivu apitzus de chistionis de interessu generali, chi pertocant a totu sa comunidadi; no est permittiu in is chistionis arremonadas de su comma 3 de s'articulu innantis.
2. In prus chi po espressada deliberazioni consiliari, assùmia a majoria assoluta de is Consillaris assignaus a su Comunu, su referendum ddu podint domandai 500 tzitadinus scritus a is listas eletoralis de su Comunu.
3. Su Regulamentu disciplinat is modalidadi po s'arregorta e s'autenticazioni de is firmas de is sostenidoris e po cumenti fai is operazioni de votu.
4. Su referendum locali si depit fai aintru de 90 diis pustis de sa data de decrarazioni de ammissibilitadi: no si podit fai impari a atras operazioni de votu.
5. Tenint diritu a partecipai a su referendum totus is tzitadinus scritus in is listas eletoralis de su Comunu.

Art. 46

Averiguamentu firmas e ammissibilitadi de su referendum de proposta popolari

1. Is ufizius Comunalis averìguant su nùmeru e sa balidura de is firmas postas asuta de sa proposta de referendum. Chi su Segretàriu Comunali atzertat ca su nùmeru de is firmas bàlidas est paris o prus de cussas chi serbint, ddu comùnìcat a su Sìndigu, a su Cumitau promovidori e a sa Commissioni Consiliari de competèntzia.
2. S'arremonada Commissioni fait s'esàmini de ammissibilitadi e podit proponni, candu pentzat chi serbat, a su Cumitau promovidori de torrai a formulai a manera prus crara e completa is chistionis de su referendum.
3. Acabbau su giudìtziu de ammissibilitadi e definia sa formulatzioni de is chistionis, sa Commissioni donat comunicatzioni a su Consillu comunali po adotai sa deliberatzioni chi sighit.

Art. 47

Cumprimentu de su referendum

1. Su Regulamentu disciplinat is modalidadis po su cumprimentu de is referendum consultivus.
2. Po chi siant bàlidus is arresurtaus de su referendum depit partecipai su 50% +1 de is tzitadinus eligidoris.
3. Sa chistioni ogetu de su referendum est decrarada acòllia chi is votus cun sceda afirmativa no funt prus pagu de sa majoria assoluta de is votantis, desinunca est decrarada arrefudada.
4. Aintru de 60 diis de sa proclamatzioni de s'arresurtau favoràbili de su referendum, sa Giunta Comunali depit proponni a su Consillu Comunali unu provedimentu chi tengat a ogetu sa chistioni chi at interessau su referendum.
5. Su Referendum no si podit stabiliri in su tretu de tempus chi andat de su 21 de Làmpadas a su 21 de Cabudanni.
6. Sa chistioni de su referendum no si podit torrai a proponni innantis chi siant passaus cincu annus.

TÌTULU VI

ATIVIDADI NORMATIVA

Art. 48

Regulamentus

1. Su Comunu adotat Regulamentus de organizatzioni, de esecutzioni e independentis:
  - a) Apitzus de s'organizazioni sua;
  - b) In is matèrias a issu intregadas de is leis e de su Statudu;
  - c) In is matèrias de cumpetèntzia innui amancat sa disciplina de lei e de àutus chi tengant fortza de lei;
  - d) In is matèrias chi ndi esercitat is funtzionis.

Art. 49

Setori de aplicatzioni de is Regulamentus

1. Sa disciplina Regulamentari atòbiat a is liminàrgius innoi assegus:
  - a) No podit cuntènni dispositzioni contras a is normas e a is Printzìpius Costituzionalis, cun is Leis e is Regulamentus Statalis e Regionalis e cun custu Statudu;
  - b) Is efetus funt limitaus a su setori Comunali;
  - c) No podit cuntènni normas a caràtiri particolari;
  - d) No podit tenni efetus de su tempus passau, francu innui nci siat dèroga espressada, motivada de esigèntzias de interessu pùbblicu;
  - e) Podit essi abolia sceti de regulamentus afatantis po decrarazioni espressada de su Consillu Comunali o po incompatibilitadi intra is dispositzioni noas e cussas chi nci fiant o poita su regulamentu nou arrègulat totu sa matèria giai disciplinada de su regulamentu chi nci fiai innantis.
2. Spetat a is responsàbilis de is servìtzius adotai is ordinàntzias po s'aplicatzioni de is Regulamentus.

Art. 50

Protzedimentu de formatzioni de is Regulamentus

1. Sa proposta po s'adotzioni de is Regulamentus spetat a dònna Consilleri Comunali, a sa Giunta Comunali e a sa proposta popolari.
2. Is Regulamentus funt adotaus de su Consillu Comunali e intrant in vigèntzia passadas 15 diis de sa data de pubbricatzioni a s'Albu pretòriu de si fai pustis chi sa deliberatzioni de aprovatzioni est diventada esecutiva.
3. Spetat a su Consillu Comunali deliberai is dispositzioni de aplicatzioni, in dipendèntzia de s'intrada in vigèntzia de normativas bessias de su Stadu e de sa Regioni, arricendi, agualendi e cunformendi a su cumplessu normativu de su Comunu is dispositzioni noas, massimamenti de is matèrias de cumpetèntzia de su Comunu etotu.
4. Is Regulamentus e is dispositzioni de aplicatzioni, in prus chi in is formas previdias, andant pubbricizadas po favoressi sa connoscièntzia prus ampra de is tzitadinus.

TÌTULU VII

REVISIONI DE SU STATUDU

Art. 51

Modalidadi

1. Is deliberatzionis de revisioni de su Statudu funt aprovadas de su Consillu Comunali cun is modalidadis acraradas in s'art. 4, comma 3, de sa Lei 142/90 e modificas e integratzionis afatantis.
2. Peruna revisioni de custu Statudu si podit deliberai chi no est passau assumancu un'annu de candu est intrau in vigèntzia o de s'ùrtima modifica. Is propositas arrefudadas de su Consillu Comunali no si podint torrai a presentai chi no est passau assumancu un'annu de sa deliberatzioni de arrecusa.
3. Sa deliberatzioni de abolizioni totali de su Statudu no est bàlida chi no est acumpangiada de sa deliberatzioni de unu Statudu nou, chi arremprait cussu bèciu. Su Statudu nou diventat bàlidu de sa dì chi intrat in vigèntzia.

TÌTULU VIII

ÒBBRIGUS DE IS CONSILLERIS COMUNALIS

Art. 52

Trasparèntzia fiscali

1. Is Consilleris Comunalis funt obbrigaus a trasmiti a su Comunu sa decraratzioni de is rèdditus aintru e no prus a tradu de 30 diis de sa scadèntzia de sa presentatzioni a s'ufitziu cumpetenti, po sa pubbricatzioni sua.

TÌTULU IX

Dispositzionis finalis e transitòrias

1. Su regulamentu internu de su Consillu Comunali e su regulamentu de cumpetèntzia funt deliberaus aintru de 180 diis de s'intrada in vigèntzia de custu Statudu.
2. Is atrus regulamentus previdius de custu Statudu, a parti su regulamentu de contabilidadi e su regulamentu po sa disciplina de is cuntratus, chi is tèrminus de adotzioni funt previdius de sa Lei 142/90, depint essi deliberaus aintru de un'annu de s'intrada in vigèntzia de issu etotu.
3. Fintzas a chi intrans in vigèntzia is regulamentus, po su chi pertocat a is matèrias a issus intregadas espressamenti, sighint a s'aplicai is normas vigentis a s'intrada in vigèntzia de custu Statudu, giai ca funt cumpatibilis cun issu.
4. Aintru de ses mesis de candu est intrau in vigèntzia custu Statudu, su Consillu Comunali fait un'arreconoscidura de totus is normas regulamentaris aprovadas innantis de s'intrada in vigèntzia de su Statudu, a sa tenta de ddas aboliri espressamenti, ddas mudai, ddas agualai o ddas adatai a s'ordinamentu Comunali nou.
5. In su primu annu chi est aplicau custu Statudu, sa Commissioni Consiliari Regulamentus at a averiguai chi is normas currepundint a is esigèntzias de s'Amministratzioni e de sa comunidadi. A custa tenta at a providi a ascurtai is grupus e is fortzas specialis e massimamenti is organismus de sa partecipazioni po proponni is modìficas e is integratzionis chi serbint a assetiai sa normativa a sa realidadi locali.